

Historische reconstructie deze week bij toeval bewezen

Redmer Alma (links) en Gert Kortekaas bij opgravingen in de Kleine Pelsterstraat in Groningen, waar een deel van een oude stadstoren is opgegraven.
foto dvhn

groningen/warffum Historicus Redmer Alma reconstrueerde onlangs waar het celledoedershuis in Groningen precies moet hebben gestaan, en waar de dichtstbijzijnde stadstoren stond. Dat zijn theorie klopt, bleek deze week bij toeval.

frits poelman

De Warffumer stortte zich op de celledoeders voor een artikel in een themanummer over ziekenverzorging en epidemieën van het magazine van de Stichting Oude Groninger Kerken.

„Veel gasthuizen in Groningen ontleenden hun bestaansrecht aan verzorging en verpleging van zieken en minder bedeeden. Van het celledoedersklooster is maar weinig bewaard gebleven, ook al speelden zij korte tijd waarschijnlijk een belangrijke rol”, zegt Alma.

Hij vond maar één terloopse melding van de aanwezigheid van de orde en reconstrueerde aan de hand van latere verkoopakten van een buurpand dat het cellebroedershuis in 1493 aan de Nieuwstad heeft gestaan, ten oosten van de verdwenen Kropelsgank (Kreupelgang).

Aan de westkant van die gang stond het huis van het Ons Vrouwen Gilde van den ellendigen ten Mynrebroderen. „Dat gilde, blijkbaar gewijd aan Maria, was als lekenbroederschap verbonden aan een altaar in de Broerkerk. Het bekommerde zich over het lot van kreupelen”, schrijft Alma.

Het Cellebroedershuis, aan de oostkant van de gang, moet bij de huidige Kleine Haddingestraat hebben gestaan. Voor die reconstructie ging Alma uit van een toren in de stadsmuur, op plek van de huidige Pelsterstraat die pas in 1642 werd doorgetrokken naar het Gedempte Zuiderdiep. Toen had de middeleeuwse stadsmuur zijn rol verloren.

Een van de dertig torens in de muur moest voor de verlenging van de Pelsterstraat wijken, zo rekende Alma mede aan de hand van de oude kaarten uit. Het leverde wat discussie op, onder anderen met stadsarcheoloog Gert Kortekaas, die de teruggevonden toren wat meer richting Haddingestraat had verwacht.

Dat Alma gelijk had, werd maandag duidelijk toen aannemer Visser & Smit Hanab voor Enexis met de leidingen in de straat aan de slag ging. Pal voor de deur van Wadapartja vonden bodemonderzoekers van Antea een deel van het fundament van de halfronde toren terug. Het café-restaurant staat op de rest.

Volgens Alma hielpen de cellebroeders of alexianen eind 15de eeuw in Groningen bij de palliatieve zorg aan pestlijders. De orde bestond oorspronkelijk uit leken gemeenschappen.

„Tijdens de pandemie van de Zwarte Dood (de pestgolf tussen 1347 en 1352, red) voelden zij de verzorgingsplicht tot het uiterste. De kerk zag die mensen soms als bedreiging, maar in steden waren deze idealisten meer dan welkom om hulp te bieden bij de vele epidemieën. Noordoost-Nederland kende vestigingen in Kampen (1475) en Deventer (1495). Mogelijk is de pestepidemie van 1483-1483 aanleiding geweest voor de kortstondige aanwezigheid in Groningen, maar dat is niet zeker.”